

ARAŞTIRMA DERKEN

Sedat TÖREL, Y. Lis.

G ünümüzün en çok duyulan sözcüklerinden biri de **araştırma**'dır. Hele Üniversite çevrelerinde araştırma için söylenenleri yazsak, gerçekten birkaç hatıra defteri dolar. Araştırma nedir, nasıl ve niye yapılır? İşte bu yazımızda bu konuya yönelik ayrıntılı düşüncelerimiz olacak.

TANIMLAMA VE TARTIŞMA

Araştırma kavramını iyice ortaya koyabilmek amacıyla herşeyden önce neyin veya nelerin araştırma olmadığını ele alalım. Bunu yaparken de güncel örnekleme yapalım.

Kaç çeşit tabak olduğunu görmek veya anlamak için bir dolabı açarsak, herhalde bir **arama** yapıyoruz. Başka bir deyişle bu bir araştırma değildir. Şimdi aynı eylemi bilimsel düzeyde ele alıp konuya bir kez daha eğilelim.

Ankara'da havanın çok kirli olduğu söyleniyor. Aslında gözle görülen (makroskopik) bir gerçek olan bu kirliliğin içinde ne kadar ve hangi kirleticilerin bulunduğunu saptamak için yapılan çalışma, yine bir araştırma değildir. Böyle bir çaba olsa olsa bir **ölçme** olabilir ve ileride yapılacak araştırmalar için bir katkı olarak kullanılabilir. Kuşkusuz böyle bir ölçme dolapta tabak aramanın bir başka şeklidir.

Başka bir tanımlama yapalım.

Keçiboynuzunun gıda olarak da kullanıldığı herkes tarafından bilinmektedir. Bu üründe şeker vardır, pekmezi çok güzel olur.

Keçiboynuzunda şeker miktarını öğrenmek istersek, bunu herhangi bir laboratuvarında ortaya koyabiliriz. Analiz yapılır. Tıpkı bir arabanın radyatöründe anti-frizin ne kadar olduğunu, bir zeytinyağının asiditesinin kaç olduğunu saptadığımız gibi **laboratuvar analizi** ile keçiboynuzundaki şeker miktarını tayin ederiz. Böyle bir **analiz** ve saptama da kuşkusuz araştırma değildir.

Başka bir örnek verelim.

Ankara gecekondü bölgesinde yaşayan çocuklarda veya belirli yaş gruplarında görülen herhangi bir hastalığı ararız. Diyelim konjenital malformasyon üzerinde dururuz. Aynı şekilde dolaptaki tabaklarda da görülen benzer desenler saptanabilir. Bu çabalar da araştırma değildir.

Olsa olsa bunlar **tarama (survey)** olabilir. Bu kategoriye yapılan **inceleme** veya **etüdüleri (studies)**, **anket (inquiry)** veya **soruşturmalari (investigations)** da katabiliriz.

Öyleyse, araştırma nedir?

Araştırma yukarıda belirtilen herşeyden yararlanarak, kaynak ve doğaya dönerek yeni bir şeyi bulmak ve bu bulguları kamu yararına sunmak için yapılan sistemli ve disiplinli çalışmadır. Daha önceki bir denememde de belirtmiş olduğum gibi, "**araştırma bir bilinmeyi çözümlenmeye, bir bilineni geliştirmeye yönelik çalışmadır. Tekrar tekrar aramaktır, bulmaktır.**" (*)

Evet, verem veya kanser mikrobu üzerine yapılan çalışmalar **araştırma**'dır. Kuduz aşısı için yapılan çalışma bir **araştırma**'dır. Çünkü bulgular insanlık için yararlı ve sonsuz faydalar getirmiştir; getirmektedir. Araştırma sonucu ortaya konan birşeyi daha iyi yapmak yönünde yapılan çalışmalar ise, **geliştirme**'dir.

SONUÇ

Sonuç olarak kısaca özetleyerek denilebilir ki **araştırma** ve daha az oranda **geliştirme** çalışmalarını insanlığın bilgisine **katkıdır**. Araştırma - geliştirme (kısaca literatürde **AR - GE**) çabaları bilim alanına göre Üniversite içinde veya dışında yapılabilir. Ancak, **AR - GE** çabalarının amaç ve hedefi ne akademik bir belge ve de kariyer ilerlemesi için yapılan çalışmalardan oluşur. Araştırma yaparak ilerlemek, uzun-sürelili disiplinlerarası disiplinli ve yöntemli çalışmalara bağlıdır. Yılmadan, usanmadan, aldırmandan, bıkmadan çalışma ister. Şimdiye dek kazanılan bilgileri dayanak noktası yaparak, daha önce kaynak olmadığı durumlarda gözlem ve deneylere dayanarak bir uğraşı ister. İşte gerçek **AR - GE** çabası budur. Araştırma'yı analiz, ölçme, inceleme, anket, tarama ve soruşturma ile karıştırmayıp bu saydıklarımızı araştırma için yardımcı olarak kullanmak doğru olur.

(*) SEDAT TÖREL, "Sosyo-Ekonomik Kalkınma'da Araştırma'nın Yeri", *DÜNYA Gazetesi*, S. 2, İstanbul, 5 Ocak 1975.